

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
комунального некомерційного підприємства «Прикарпатський обласний
клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради»
Віддалений структурний підрозділ № 2**

18.12.2024

м. Київ, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 18.12.2024 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування комунального некомерційного підприємства «Прикарпатський обласний клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради» віддалений структурний підрозділ № 2 (далі – заклад, лікарня, центр, підрозділ).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Вербовий Віталій Володимирович – Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Івано-Франківській області;

Дем'янчук Світлана Степанівна, представник громадської організації;

Бардаш Олена Анатоліївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Любченко Наталія Михайлівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Загальна інформація.

Віддалений структурний підрозділ № 2 є окремим спеціалізованим структурно-функціональним підрозділом для надання психіатричної допомоги дорослому населенню у складі КНП «Прикарпатський обласний клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради».

Підрозділ надає допомогу пацієнтам з гострими психозами, психозами ускладненими гострою хронічною соматичною патологією, а також з психозами, які виникли у осіб, які страждають на тяжкі гострі або хронічні соматичні захворювання, відповідно до законодавства на безоплатній та платній основі послуг спеціалізованої стаціонарної психіатричної допомоги, що включає в себе обстеження стану психічного здоров'я осіб на підставах та в порядку, передбачених законодавством, діагностику психічних розладів,

лікування, нагляд, догляд, медичну та психологічну реабілітацію осіб, які страждають на психічні розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин, а також надання консультативної психіатричної допомоги.

Відділений структурний підрозділ № 2 розташований за адресою: Івано-Франківська обл., Рогатинський р-н, с. Підмихайлівці, вул. Медична, 1.

Керівник підрозділу: Клочаний Михайло Васильович.

Штатна чисельність персоналу закладу складається з наступних посад: начальник віддаленого структурного підрозділу – 1,0 шт. одн., заступник начальника віддаленого структурного підрозділу – 1,0 шт. одн., завідувач відділенням – 3,0 шт. одн., лікар-терапевт – 0,5 шт. одн., лікар-хірург – 0,25 шт. одн., лікар-стоматолог – 0,25 шт. одн., лікар-психіатр – 3,5 шт. одн., лікар з ультразвукової діагностики – 0,25 шт. одн., лікар-рентгенолог – 0,5 шт. одн., рентгенолаборант – 0,5 шт. одн., лікар-психотерапевт – 0,5 шт. одн., клінічний психолог – 1,0 шт. одн., статистик медичний – 1,0 шт. одн., головна сестра медична – 1,0 шт. одн., старша сестра медична – 5,0 шт. одн., сестра медична з дієтичного харчування – 1,0 шт. одн., реєстратор медичний – 0,5 шт. одн., соціальний працівник – 1,5 шт. одн., лаборант – 1,5 шт. одн., сестра медична з функціональної діагностики – 0,25 шт. одн., сестра медична – 30,0 шт. одн., молодша медична сестра – 67,5 шт. одн., асистент фармацевта – 1,0 шт. одн.

У структуру підрозділу входить 6 відділень та 3 блока. Проектна потужність лікарні розрахована на перебування 150 пацієнтів, на момент відвідування у лікарні перебувало 134 пацієнта.

Психіатричні відділення примусових заходів медичного характеру з трьома блоками (відділення № 2.1) розраховане на перебування 60 пацієнтів:

блок № 1 примусових заходів медичного характеру із звичайним наглядом на 35 пацієнтів;

блок № 2 примусових заходів медичного характеру із посиленним наглядом на 15 пацієнтів;

блок № 3 примусових заходів медичного характеру із суворим наглядом на 10 пацієнтів;

стаціонарне загальнопсихіатричне відділення (відділення № 2.2)
на – 40 пацієнтів;

стаціонарне загальнопсихіатричне відділення (відділення № 2.3)
на – 30 пацієнтів;

стаціонарне геронто-психіатричне відділення (відділення № 2.4)
на – 20 пацієнтів;

приймальне відділення;

клініко-діагностична лабораторія;

рентгенологічний кабінет;

кабінет функціональної діагностики.

Згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) № 1577 від 11.09.2024 «Про внесення змін до Переліку спеціальних закладів з надання психіатричної допомоги» КНП «Прикарпатський обласний клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради» виключено з зазначеного переліку. Відповідно в лікарні не повинні застосовуватися стаціонарні види примусових заходів медичного характеру (далі – ПЗМХ), передбачені Кримінальним кодексом України.

Станом на 18.12.2024 у закладі перебуває 54 пацієнта до яких за рішенням суду застосовані ПЗМХ, із них: 10 пацієнтів під суворим наглядом; 10 пацієнтів під посиленним наглядом; 34 пацієнта під звичайним наглядом.

В закладі перебуває 36 внутрішньо переміщених осіб та 6 недієздатних осіб.

Лікарня має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охороною здоров'я, психіатрія, рентгенологія, стоматологія, терапія, ультразвукова діагностика, хірургія. За спеціальностями молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа, лабораторна справа (клініка), рентгенологія; за спеціальностями фахівців з реабілітації: клінічна психологія. КНП «Прикарпатський обласний клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради» має ліцензію на право здійснення господарської діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (придбання, зберігання, перевезення, використання та знищення). Закладом укладено договір з Товариством з обмеженою відповідальністю «Науково-виробнича компанія «УКРЕКОПРОМ» про надання послуг з управління відходами від 18.06.2024 № 12014 з терміном дії до 31.12. 2024.

Попереднє відвідування НІМ здійснено 16.02.2023, за результатами якого вносились наступні рекомендації щодо виявлених недоліків:

Міністерству охорони здоров'я України:

внести зміни до правил застосування фізичного обмеження відповідно до пункту 34 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання «Гамівні засоби в психіатричних лікувальних закладах для дорослих» СРТ/Inf(2017)6.

Івано-Франківській обласній державній адміністрації:

забезпечити контроль за додержанням прав пацієнтів лікарні;

опрацювати питання фінансування надання соціальної послуги стаціонарного догляду пацієнтам, які втратили соціальні зв'язки та не мають житла.

КНП «Івано-Франківський спеціальний заклад надання психіатричної допомоги Івано-Франківської обласної ради» забезпечити:

створення інклюзивного простору відповідно до ДБН В2.2-40:18;

взаємодію з підрозділами Регіонального центру безоплатної вторинної правової допомоги в Івано-Франківській області.

Групою НПМ виявлено наступний позитивний досвід організації функціонування лікарні:

під час конфіденційного спілкування скарг від пацієнтів на неналежне, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, видів поведження з боку персоналу не надходило;

усі пацієнти, які перебувають у закладі, мають декларації, укладені з сімейним лікарем;

пацієнтам, яким призначається медичний препарат з діючою речовиною «Клозапін» проводиться регулярний гемолітичний контроль.

Водночас групою НПМ виявлені недоліки в роботі закладу, які призводять до порушення прав пацієнтів.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

1. Медичний заклад не забезпечує надання належної медичної допомоги пацієнтам, які перебувають на ПЗМХ. Під час аналізу медичної документації у відділенні примусового заходу медичного характеру не проводяться огляди лікарем-невропатологом та консультації лікарем-терапевтом за медичними показами пацієнтам, які цього потребували, чим порушують вимоги статті 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» та статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка забороняє нелюдське або таке, що принижує гідність поведження чи покарання.

2. Під час відвідування групою НПМ виявлені протерміновані лікарські засоби та матеріал для пломбування зубів, що порушує вимоги пункту 5 розділу I Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584, та у разі використання може призвести до значного зниження якості лікування та шкоди для здоров'я пацієнтів (фото 1, 2).

3. Встановлено порушення статті 8 Закону України «Про психіатричну допомогу» та порушення пунктів 5, 7 Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, затвердженого наказом МОЗ від 24.03.2016 № 240 (далі – Правила), зокрема медичними працівниками не фіксується інформація стосовно факту застосування фізичного обмеження до пацієнтів у разі проведення такої процедури.

Під час конфіденційного спілкування з пацієнтами, останні повідомляли про періодичне застосування з боку медичних працівників фізичного обмеження до окремих пацієнтів, які того потребували за станом здоров'я. Водночас, інформація про застосування заходів обмеження в медичній документації відсутня. Останній запис у Журналі реєстрації застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади (форма № 066-3/о), зроблений у

2023 році. Наявний журнал у відділенні № 1 ПЗМХ не прошнурований, не пронумерований та не скріплений печаткою закладу (фото 3).

Відповідно до пункту 50 рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покаранню «Поміщення особи до психіатричного закладу без її на те згоди» (СРТ/Inf(98)-12 part) (далі – Стандарти КЗК) кожний випадок застосування фізичного гамування пацієнта (використання ручних способів, засобів для гамування з використанням фізичної сили, ізолювання) повинен бути зафіксований в окремому журналі, який буде передбачений саме для цього. Має бути занотований точний час початку і закінчення застосування засобу, обставини цього випадку, мотиви застосування засобу, прізвище лікаря, який віддав наказ або схвалив застосування засобу та, якщо це мало місце, опис поранень, які були завдані пацієнтам або працівникам персоналу. Це справить значний вплив на розв'язання подібних інцидентів і дасть можливість спостерігати їхню кількість і частоту.

Групою НПМ медичним працівникам наголошено про необхідність внесення такої інформації до медичної документації.

4. У відділенні № 3 ПЗМХ записи лікарів в медичних картах картках стаціонарних хворих (форма № 003/о) ведуться у довільній формі на окремих аркушах паперу, які вкладаються до медичної документації, що не відповідає вимогам Інструкції щодо заповнення форми первинної облікової документації № 003/о «Медична карта стаціонарного хворого», затвердженої наказом у МОЗ від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

5. У відділенні № 1 за межами палати у прохідній кімнаті вже більше двох років перебуває двоє пацієнтів, один з яких під цілодобовим наглядом працівників. Постійне перебування пацієнта у ліжку за межами палати порушує його право на приватність. Разом з тим ліжко пацієнта прикручене до підлоги та має паски для фіксації, що може свідчити про періодичну фіксацію пацієнта з порушенням вимог Правил застосування фізичного обмеження. (фото 4, 5).

6. Приміщення у якому застосовується ізоляція та фіксація пацієнта не відповідає встановленим вимогам Правил за площею, освітленістю та доступом до санітарно-гігієнічних засобів (фото 6).

7. Приміщення санвузла у відділенні № 1 ПЗМХ потребує проведення ремонту: поверхні стін мають значні пошкодження вологою, частина поверхні стіни уражена грибок, що створює загрозу для здоров'я пацієнтів та вимагає спеціальних дезінфекційних заходів (фото 7, 8).

Крім того від пацієнтів надходили скарги на відсутність гарячої води в душових кабінах.

8. У загальнопсихіатричному відділенні № 3 у день відвідування відсутнє опалення. Пацієнти, які перебувають в палатах, одягненні у верхній одяг та вкриті ковдрами. Медичний персонал пояснив ситуацію проведенням ремонтних робіт опалювальної системи.

Відповідно до пункту 33 рекомендацій Стандартів КЗК (CPT/Inf(98)-12 part) комітет підкреслює, що основні вимоги до умов проживання мають за будь-яких обставин бути забезпечені державою особам, які перебувають на її утриманні. Ці вимоги включають в себе надання харчування, опалення та відповідного одягу, а в лікувальних закладах – і належного лікування.

9. У відділенні № 4 ПЗМХ сантехнічне обладнання встановлений біля вікна на якому відсутня матова плівка, що порушує приватність пацієнта під час здійснення гігієнічних процедур (фото 9, 10).

10. У деяких палатах відділень відсутні приліжкові тумби, стільці та шафи для зберігання речей, що не забезпечує додержання вимог пункту 8.3.2.7 основних положень ДБН В.2.2.-10:2022 для закладів охорони здоров'я.

Стандарти КЗК у пункті 34 наголошують на важливості створення позитивного терапевтичного середовища у лікарні, що передбачає забезпечення пацієнту достатнього простору для проживання, так само як і нормального освітлення, опалення та провітрювання, а також підтримання закладу в належним чином відремонтованому стані, який відповідає гігієнічним нормам, що встановлені для лікарняних закладів. Бажано, щоб у розпорядженні пацієнтів були тумбочки біля ліжок, шафи для одягу та сантехнічне облаштування таким чином, щоб не порушувати права пацієнта на приватність під час здійснення гігієнічних процедур.

11. У палаті відділення №1 ПЗМХ відсутня дверна ручка з внутрішнього боку. Двері відкриваються лише з зовнішньої сторони медичним персоналом (фото 11). Відповідно до статті 8 Закону України «Про психіатричну допомогу» психіатрична допомога має надаватися в найменш обмежених умовах, що забезпечує безпеку особи та інших осіб, при додержанні прав і законних інтересів особи, якій надається психіатрична допомога. Пунктом 9 Порядку надання психіатричної допомоги в умовах стаціонару, затвердженого наказом МОЗ № 2085 від 07.12.2023 (далі – Порядок), заборонено замикати входні двері до приміщень та палат, що використовуються для надання психіатричної допомоги у стаціонарних умовах. Вхід/вихід з відділень має бути вільним, з урахуванням вимог громадської безпеки в нічний час. Разом з тим всупереч вимог Порядку на вікнах палат закладу наявні ґрати (фото12).

12. Під час спілкування з медичним персоналом лікарні виявлено, що пацієнти, незважаючи на сигнали повітряної тривоги, залишаються у приміщеннях лікарні через відсутність облаштованого укриття на території закладу, що не забезпечує безпечного перебування на території закладу пацієнтів та медичного персоналу.

13. У лікарні перебувають 36 осіб, які не потребують лікування в умовах стаціонару, але потребують соціального захисту та догляду. Працівники закладу пояснюють неможливість переведення до відповідних закладів соціального захисту пацієнтів через відсутність в цих закладах вільних місць, що призводить до порушення статті 18 Закону України «Про соціальні послуги» та право таких осіб, на соціальний захист гарантований статтею 46 Конституції України.

14. У порушення пункту 34 Стандартів КЗК у закладі та відділеннях відсутні умови для вільного пересування маломобільних осіб (наявні високі сходи, пороги, відсутні пандуси, підйомники, поручні, тощо) (фото 13, 14).

Інше.

Під час відвідування підрозділу групою НПМ від пацієнтів відділення ПЗМХ надійшла інформація щодо необхідності внесення пацієнтами на потреби закладу суму у розмірі 500 грн з одного пацієнта.

Крім того у відділенні ПЗМХ блок № 3 на медичному посту чергової медичної сестри виявлено список із прізвищами, де зазначено суму 50 грн напроти прізвищ з приписом на потреби відділення. Відповідно до статті 5 закону України «Про психіатричну допомогу» медичні послуги в закладі повинні надаватися на безоплатній основі за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Медичний персонал закладу не надав ґрунтовного пояснення стосовно збору коштів у відділеннях.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Івано-Франківській обласній військовій адміністрації:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження та покарання у комунальному некомерційному підприємстві «Прикарпатський обласний клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради» Віддаленому структурному підрозділ № 2;

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав та інтересів пацієнтів на охорону здоров'я та медичну допомогу у комунальному некомерційному підприємстві «Прикарпатський обласний клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради» Віддалений структурний підрозділ № 2.

Комунальному некомерційному підприємству «Прикарпатський обласний клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради» Віддалений структурний підрозділ № 2 забезпечити:

надання медичної допомоги відповідно до вимог Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» та Закону України «Про психіатричну допомогу»;

дотримання приватності пацієнтів;

вільне пересування пацієнтів на території закладу, відповідно до вимог Порядку;

проведення ремонтних робіт у лікарні відповідно до санітарно-протиепідемічних вимог до закладів охорони здоров'я;

доступність приміщень для маломобільних осіб;

облаштування, палат закладу відповідно до вимог основних положень ДБН В.2.2.-10:2022 для закладів охорони здоров'я;

демонування ґрат на вікнах палат;

облаштування укриття на території закладу .

Додаток: фото до звіту.

Керівник групи

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Олена БАРДАШ

Фото до звіту

Фото 1

Фото 2

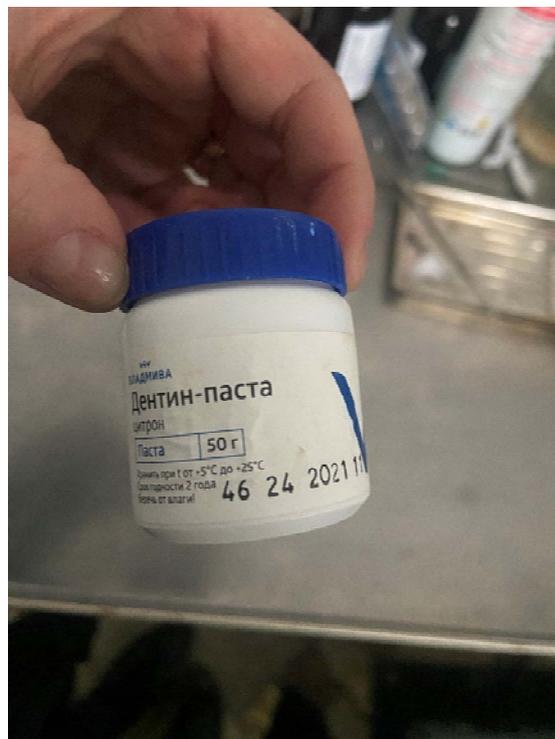

Фото 3

Итого выданы 2200 руб. в 2014 году

№	Дата рождения	Пол	Стаж	Примечание
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				
96				
97				
98				
99				
100				

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

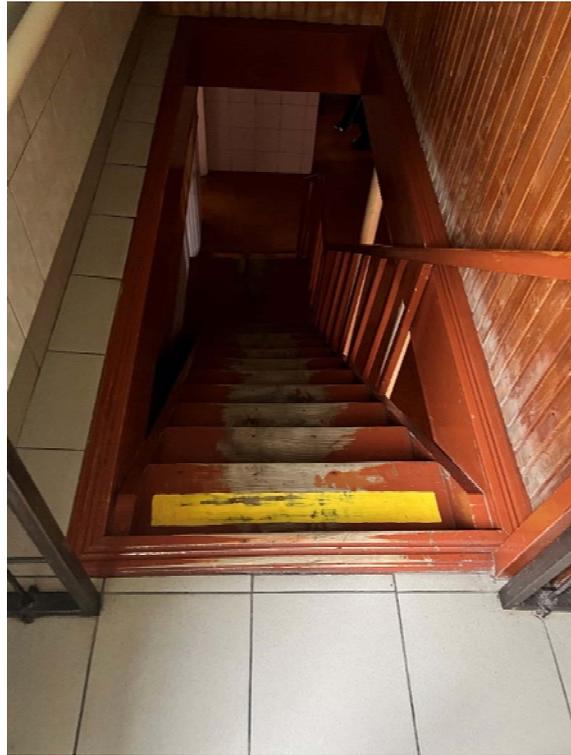
Фото 11

Фото 12

Φοτο 13

Φοτο 14

